

Prva svetovna vojna (1914. – 1918.)

**vojaško-strateška deskriptivna
analiza**

Nazivi vojne (28.07. 1914. – 11.11.1918.):

- **World War 1**
- **First World War**
- **Great War**
- **La grande guerra**
- **La grande guerre**
- **European War (USA)**
- **European civil war**
- **Вторая Отечественная война**
- **Великая Отечественная война (obe imeni v predrevolucionarni Rusiji)**
- **Long War (1914. – 1990.) – deli WW1, WW2....**

Razsežnosti in paradoks vojne

- v prvi etapi se vojskuje 9 držav (Nemčija, AO, VB, Francija, Rusija, Belgija, Srbija, Črna gora, Luksemburg), v sklepnih etapi se vojskuje 28 držav s skupno površino 4 milijone km²
- v vojno je vključeno $\frac{3}{4}$ svetovnega prebivalstva (1,5 milijard ljudi)
- Centralne sile so bile obkoljene z zahoda, vzhoda in juga, ter odrezane od svetovnih virov strateških surovin
- operacije so se odvijale na vseh treh celinah in na treh svetovnih oceanih (Atlantik, Pacifik, Indik)
- zmagala je Antanta zaradi dosežene premoči na morju, večjih strateških rezerv in vstopa ZDA v vojno
- paradoks: zveza Centralnih sil je ves čas vodila vojno na ozemlju Antante, porazila je in okupirala Belgijo, Srbijo, Črno goro, Romunijo in velik del poražene Rusije, zatem pa je zveza razpadla in so njene izčrpane članice druga za drugo kapitulirale

Struktura predavanja:

1. razmere v Evropi v desetletju pred izbruhom prve svetovne vojne – dinamika vojaških zvez
2. priprave oboroženih sil za vojno
3. razmerje sil med Antanto in Centralnimi silami
4. načrti začetnih vojnih operacij in neuspeh doktrine uničenja
5. prehod na doktrino izčrpavanja - pozicijska etapa vojne
6. vstop ZDA v evropsko vojno (1917. leta) in zlom Centralnih sil
7. vojaški rezultati vojne
8. nauki in implikacije vojne
9. epilog – „Generali se vedno pripravljajo za prejšnjo vojno“ ?

1. Razmere v Evropi v desetletju pred izbruhom prve svetovne vojne

- **lokalne vojne:**
- špansko-ameriška vojna (1898)
- burska vojna (1899-1902)
- aneksijska kriza - AO okupacija BiH 1908
- rusko-japonska vojna /1904-5.)
- kitajsko-japonska vojna (1894.)
- bokserska vstaja
- italijansko-etioipska vojna – 1885.
- italijansko-turška vojna
- prva in druga balkanska vojna 1912-13.
- albanska kriza – izhod Srbije na morje
- diplomacija topnjač (Agadir 1911.)
- revolucije v Rusiji in Turčiji (1905-1908)
- „delitev Afrike – priprava za svetovno vojno“ ?

- **zaostrovanje razmer in dejavnosti ter dosežki vojaške diplomacije:**
- 1873. zveza treh cesarjev: N+R+AO
- 1875-78 – Vzhodna kriza in Berlinski kongres
- 1879. zveza Nemčije in AO vs (Rusija in Francija)
- 1881. repriza 1873. in 1882. priključitev Italije AO in N – Trojna zveza – Centralne sile
- avstrijsko-srbska zveza 1881. – vs Rusija
- 1884. – prva nemška kolonija v SW Afriki in nujnost flote – Bagdadska železnica
- 1887. – Sredozemska antanta (VB, AO, I)
- 1891.-93. – rusko-francoska zveza
- 1891. Pangermanska zveza – Drang nach Osten
- oborožitvena tekma na morju
- francosko-italijanski sporazum o Afriki
- 1907. – Trojna zveza VB, Rusije (Afganistan, Tibet, Perzija) in Francije – Antanta
- nevturalisti med „dvema ognjema“

oceanska vs kontinentalna šola - ideje o novi delitvi sveta

Afere v oboroženih silah, ki so pred svetovno vojno potresale domačo in mednarodno javnost

- v Srbiji oficirska zarota 1903. leta, umor kralja in kraljice in obrat v zunanji politiki (od AO k Rusiji) – polkovnik Apis

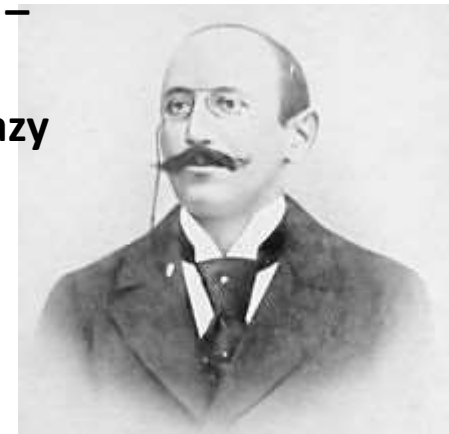

- v Turčiji mladoturški puč in Ilindenska vstaja (1902-08)- 3. armada na Carigrad
- v Rusiji sojenje admiralu Zinoviju Roždesvenskemu (po porazu v Cušimi) – smrtne obsodbe de Colona, Nebogatova...

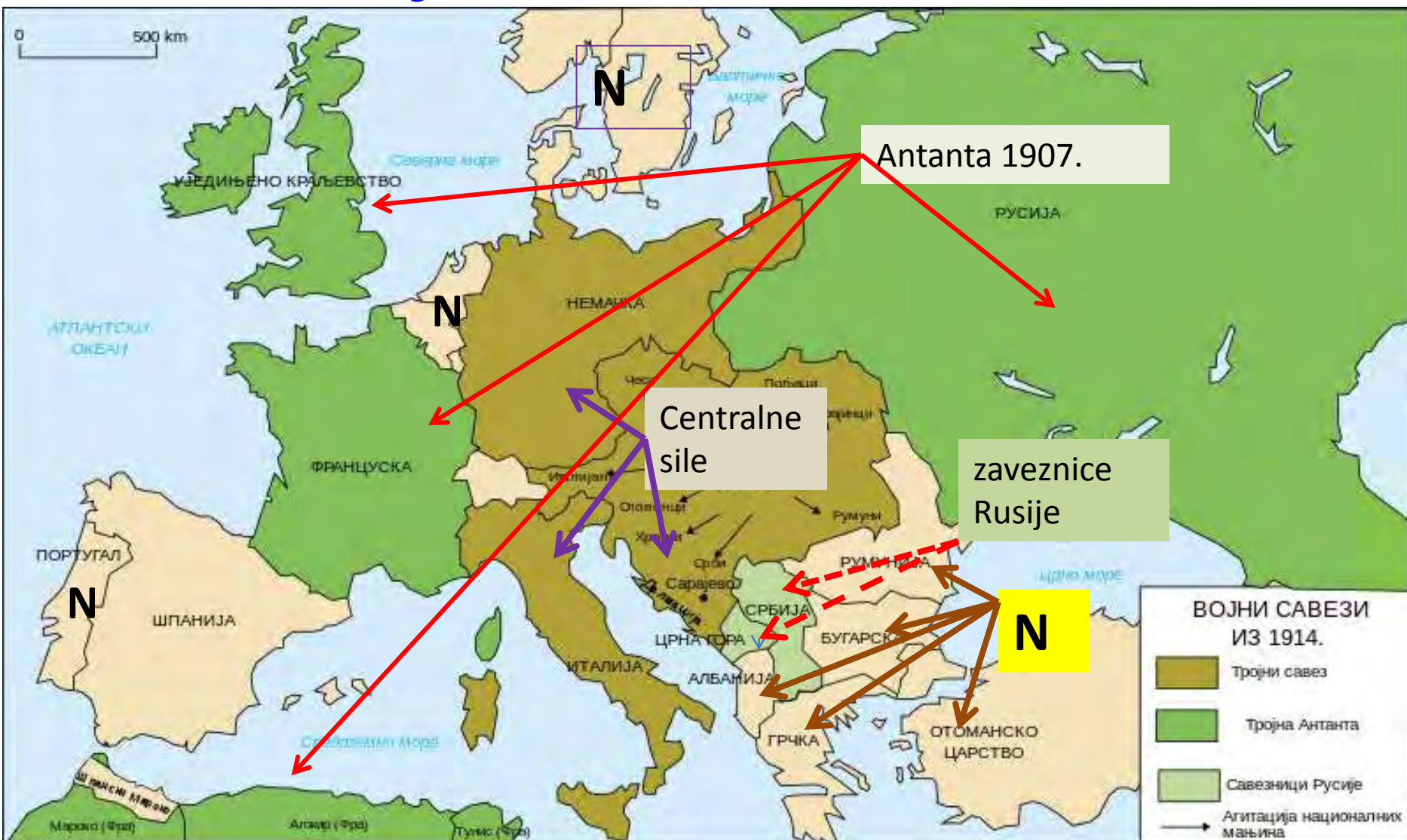
- 1905. leta mornarska vstaja na križarkah Potemkin in Georgij Pobedonosec

- v AO afera polkovnika Redla (kot ND Evidenzbureauja 1900.-13. izdajal vojne načrte AO Rusiji, Srbiji in Italiji – kriza ob odkritju 1913. leta
- v Franciji afera Alfred Dreyfuss (1894-1906)

proces – obsodba – ječa – rehabilitacija
pravi krivec maj. Esterhazy

2. Priprave za vojno - formiranje vojaških zavezništev

kolonije: - VB – 29000000 km² - Francija – 10,25 000000 km²

N - nevtalisti

Soglasje evropskih generalštabov, da bo v prihodnji vojni do odločitve prišlo na kopnem

- Clausewitzev aksiom po katerem so za evropske države kopenske sile gravitacijska točka (težišče) od katere je odvisen obstoj držav
 - francoski, nemški, avstro-ogrski in ruski generalštab izhajajo iz aksioma, da je „napad najboljša obramba“
 - izjema je Velika Britanija; izhaja iz posrednega pristopa po katerem se cilje gospodarneje doseže s floto, tako da se nasprotnika blokira in s tem izolira od zaveznikov in naravnih virov strateških surovin
 - vsi razen VB, imajo težišče na razvoju KOV
- z uničenjem kopenskih sil se odstrani ovira in lahko nasprotnika prisili, da pristane na izpolnitev lastnih političnih, ekonomskih in drugih ciljev
- oblikovanje in homogenizacija vojnih doktrin (strategy of annihilation dominira nad strategy of attrition)

3. Začetno razmerje sil na kopnem

Država	število vojakov		operativna kopenska vojska po					
	v miru	po mobilizaciji	št. vojakov	pd	kd	divizije	topovi	težki
Rusija	1,3	5,5	2,5	122	36	6850	240	
Francija	0,88	3,8	2,3	83	10	3960	688	
VB	0,38	0,7	0,124	6	1	450		
Belgija	0,42	1,75	1,170	6	1	312	85	
Srbija	0,05	0,45	0,25	11	1	550		
Čg	0,002	0,06	0,035	2	-	60		
vsega	3,032	10,685	5,326	230	49	12182	1013	
Nemčija	0,87	3,8	2,15	87	11	7300	2060	
Avstro-								
Ogrska	0,45	3,35	1,8	49	11	3920	168	
vsega	1,32	7,15	3,95	137	22	11220	2228	

asimetrija razmerja sil: mirnodobna vs vojna sestava pri Antanti 1 vs 3,52, pri Centralnih silah, 1 vs 5,41; razmerje sil v miru 3,032 vs 1,32 = 2,30, po mob. 1,49 razmerje operativnih sil po mobilizaciji: Antanta vs Centralne sile 1,75 vs 1, v ognjeni moči artilerije sta obe strani izenačeni

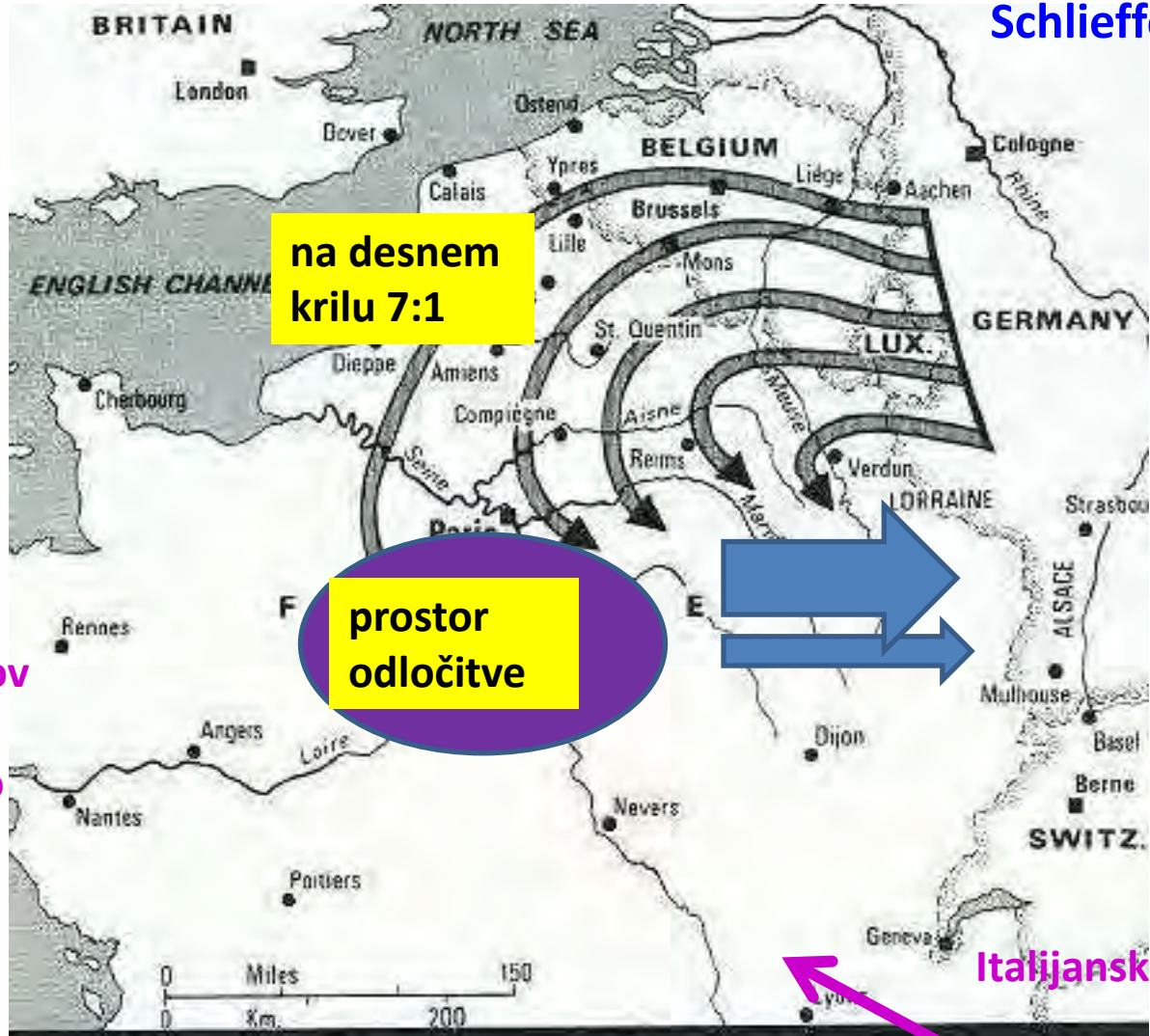
Vse oborožene sile so bile pri načrtovanju operacij prisiljene na iskanje kompromisov in delitev sil

- neuskklajenost med zavezniki, ki imajo protislovne interese
- skupni generalštabi ne obstajajo
- sodelovanje se odvija prek oficirjev za zvezo
- Nemčija mora deliti sile na fronto proti Franciji in Rusiji
- AO mora deliti sile na fronto proti Rusiji in na Balkanu proti Srbiji in Črni gori ter upoštevati rezerve za primer, da jo Italija napade s hrbta
- Italija se izogiba obveznostim, ne mobilizira, čaka na razvoj dogodkov in koncentrira sile na severu – pozneje sile v Afriki, Albaniji, na Soči
- Francija mora deliti sile na fronto na zahodu proti Nemčiji, na jugu in v Afriki proti Italiji
- Rusija mora deliti sile na tri fronte: proti Nemčiji, proti AO in proti Turčiji
- balkanske države (Srbija, Črna gora, Bolgarija, Grčija) morajo deliti sile proti AO, obenem tudi druga proti drugi
- Turčija podobno kot Italija sprva čaka in deli sile na Kavkaz, Balkan in Srednji vzhod (zaradi sil V. Britanije)
- Velika Britanija mora deliti sile na sile za pomoč Franciji (pozneje tudi Italiji) in za obrambo Srednjega vzhoda (napad v globini – polkovnik Lawrence ?)

4. Vojni načrti začetnih kopenskih operacij Centralnih sil

- pri vseh GŠ v miru dominacija ideje o generalni bitki in hitri odločilni zmagi
- nemški GŠ ve za idejo Antante o udaru na obeh frontah: Francija naj začne ofenzivo najpozneje 10. dne po začetku mobilizacije z 1,300.000 vojakov, Rusija začne 15. dne po mob. proti Nemčiji ofenzivo z 700 do 800 tisoč vojakov
- **Moltkeovo modificiranje Schlifnovega načrta zaradi straha od francoskega prodora za osvoboditev Alzacije in Lorene (A+L) – na desnem krilu je zaradi obrambe na levem krilu (A+L) zato razmerje samo 3 vs 1 namesto predvidenega razmerja 7 vs 1**
- nemški načrt utemeljen na Schlifnovi ideji iz 1905. leta – Moltke (paradigma Hanibalove Canae) udar skozi nevtralne države Belgijo in Luksemburg v globino Francije na desnem ofenzivnem krilu; 1,6 M vojakov vdre v globino Francije in v 6-8 tednih z obhodnim manevrom uniči francosko vojsko, sledi prenos težišča na vzhod in uničenje ruske vojske
- na jugu Francije ofenzivna vloga italijanske vojske (?) med nemškim prodorom v sev. Francijo – ofenziva glavnine AO vojske v Galiciji s ciljem prodora k Črnem morju, AO pomožne sile na Balkanu proti Srbiji in Črni gori

Začetna Schliffova osnovna zamisel

36 korpusov napada Francijo

Italijanske sile ?

Moltke ml. zmanjša na 3 : 1

The Schlieffen Plan

Vojni načrti začetnih kopenskih operacij Antante

- francoski načrt glavne sile osredotoči na zahodu proti Nemčiji z namenom napada, pomožne na jugu proti Italiji
- glavne sile so imele naloge, da osvobodijo Alzacijo in Loreno
- aksiomatsko se izhaja iz uspeha močnega ruskega globokega prodora iz Poljske na Vzhodni fronti, ki naj bi prisilil Nemce, da na vzhod pošljejo del sil iz Francije
- izhaja se iz uspešne obrambe Belgije z oporo na fortifikacije
- računa se na britanske ekspedicijske sile in severnoafriške kolonialne sile
- ruski načrt izhaja iz delitve sil na fronto proti Nemčiji v vzh. Prusiji in fronto proti AO v Galiciji
- za zavarovanje od napada Turčije je za Kavkaz določena posebna ruska armada in dodatne sile za Perzijo („dolga nemško-turška roka“?)
- če bi Nemčija z glavnimi silami napadla Francijo, so ruske glavne sile sprva imele nalogo, da napadejo in uničijo AO vojsko
- Srbija in črna gora sta čakali ali bo glavni udar AO prišel s severa ali juga, nato sta imeli nalogo, da izpeljeta protiudar

nevtalisti čakajo na
razplet

Nemški Schlieffnov napadni načrt in francoski napadni načrt XVII

v Franciji 1,6 milijonov vojakov in 5000 topov – proti Rusiji samo 200.000 vojakov in 1000 topov

izhodišče nemškega načrta je bilo, da bodo Rusi rabili več kot 6 tednov za mobilizacijo in da bo do takrat francoska vojska že poražena in Pariz zaseden – vlada se je že evakuirala v Bordeaux

Zamisel Rusije o prodoru v Nemčijo in AO in protiudar Centralnih sil

delitev ruskih sil na dve smeri – divergentni prodor v Nemčijo in Ogrsko

nemški protiudar z delom sil z Zahodne fronte (2 korpusa) ustavi ruski prodor in razbije ruske sile ter jim vsili umik

Samokritične ocene nemškega GŠ

- kritika Moltkeja ml., ker je oslabil desno krilo – Moltke ml. moralno zlomljen septembra 1914. odstopi
- prva kritika njegovega naslednika von Falkenhayna, ker ni 1915. leta prenesel težišče operacij z zahoda na „načeto Rusijo“, ki bi se jo lahko izločilo iz vojne pred Francijo, katera se je že opomogla od krize v 1914. letu – tega leta imajo Rusi izgube milijon vojakov in izgubijo Poljsko
- druga kritika Falkenhayna, ker se je spustil v „bitko izčrpavanja“ pri Verdunu in pretrpel visoke izgube
- Rusi so zato izločeni iz vojne šele 1917. leta, takrat pa so že v vojno vstopile ZDA
- šele 1916. leta je Falkenhayna zamenjal Hindenburg, ki so ga predstavili z Vzhodne fronte

- **spori v nemškem vrhovnem poveljstvu**

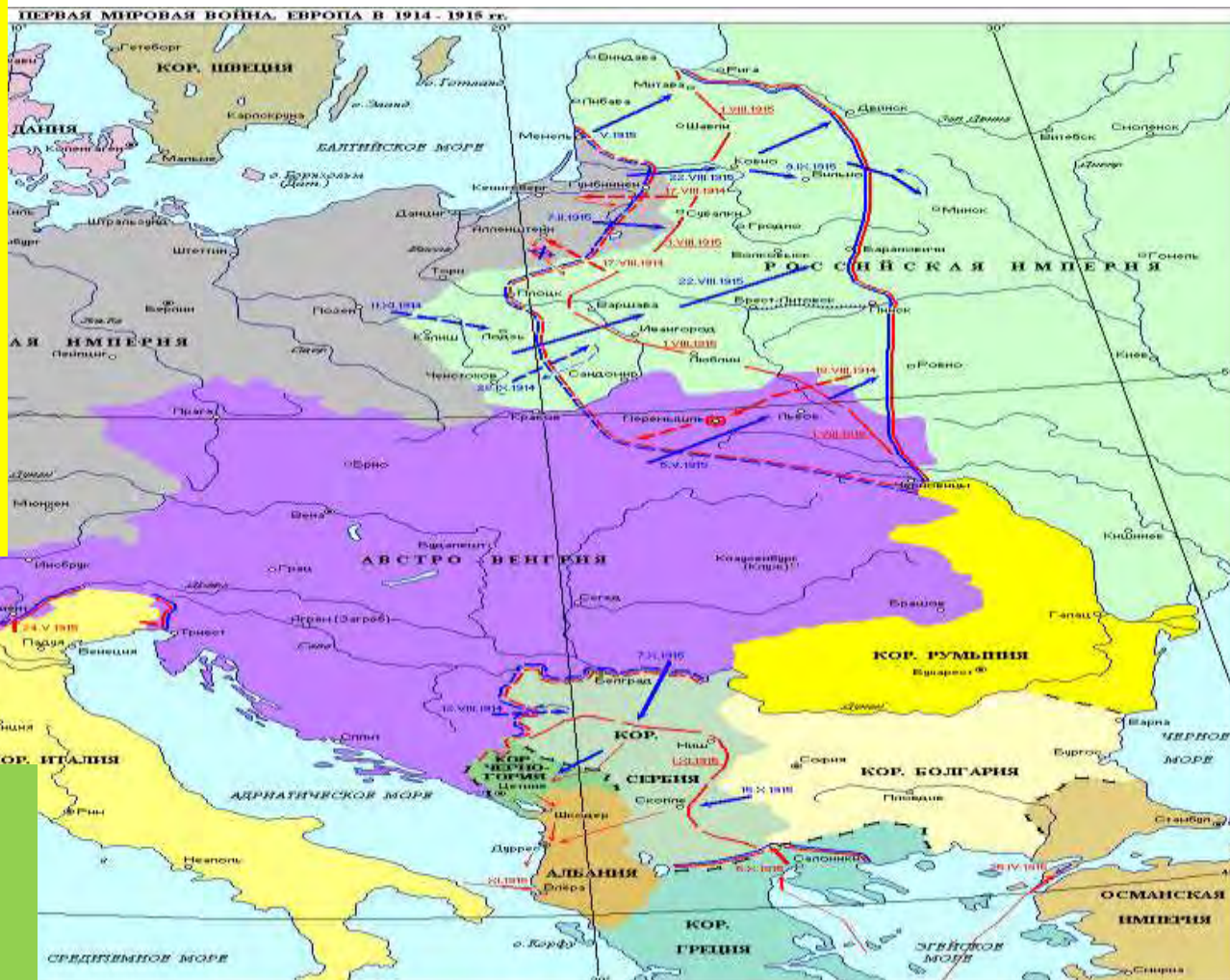
Falkenhayn izhaja iz notranje politične šibkosti Rusije, kjer – zaradi visokih izgub in neuspehov – upada bojna morala

spori Falkenhayna (izhaja iz tega, da se mora še naprej imeti težišče napadov v Franciji in da bo Rusija sama izstopila iz vojne, če se od nje ne bo iskalo preveč ozemelj) in Hindenburga in Ludendorffa, ki vztrajata, da se mora imeti težišče na vzhodu, kjer se mora popolnoma razbiti rusko vojsko

5. V prvih letih vojne so na kopnem zaustavljene vse ofenzive - zatem so aktivirane nove pozicijske fronte – „bankrot generalne bitke“ ? – dominacija ognja in paraliza manevra

zahodna fronta
vzhodna fronta
alpska fronta
balkanska fronta
kavkaška fronta
dardanelska fronta
srednjevzhodna fronta
kolonialna fronta
(Tsingtau)
afriška fronta

v prvem letu vojne
izgube Nemčije
818.000, Francije
848.000, Rusije
1.000.000 vojakov

„verižni vstop“ v vojno Italije, Bolgarije, Turčije,
Romunije (1916), Grčije, Albanije – „albanska golgota“

Neuspešen poskus Velike Britanije, da v začetku 1915. leta odloči vojno z udarom v plexus solaris Centralnih sil

- Churchilova identifikacija gravitacijske točke Centralnih sil – črnomske ožine kot Ahilova peta
 - sprva cilj: z demonstracijo v ožinah, prisiliti Turke, da razbremenijo pritisk na ruske sile na Kavkazu
 - pozneje desant in akcije KOV od februarja 1915. do januarja 1916. leta
 - kaj se pričakuje od zasedbe ožin Galipolski operaciji ?
 - protiturška vstaja Arabcev, Kurdov in drugih narodov
 - izločanje Turčije (ki ima 38 divizij in 600.000 mož v KOV) iz vojne
 - sprostitev 2,5 milijonov mož Antante
 - pristop Bolgarije, Grčije, Romunije silam Antante ?
 - odpiranje oskrbovalne plovne poti do Črnega morja in Rusije
 - ustvarjanje temeljišča za prodor v Podonavje kamor bi prodirale tudi italijanske sile
 - z izločanjem Turčije iz vojne, bi se ruska kavkaška armada lahko predislocirala na vzhodno fronto in tako okrepila napad iz Karpatov v Podonavje kamor bi maja prodirale tudi italijanske sile
 - prav tako bi se na zahodno fronto lahko poslalo britanske sile s front na Sinaju, Savdskem polotoku, Mezopotamiji in v Palestini
 - stranski učinek ? razmišljanje o svetovni povojni ureditvi:
 - z zasedbo Balkana in črnomorskih ožin bi se obenem preprečilo Rusiji, da po vojni zasede ožine in da si odpre pot do Sredozemlja ?
- polom desantne operacije – nadaljevanje vojne izčrpavanja**

Galipolska amfibijska operacija

Turčija vstopi
v vojno
novembra
1914. leta

7.8.1915

prodor
desantnih sil

polotok
Galipoli

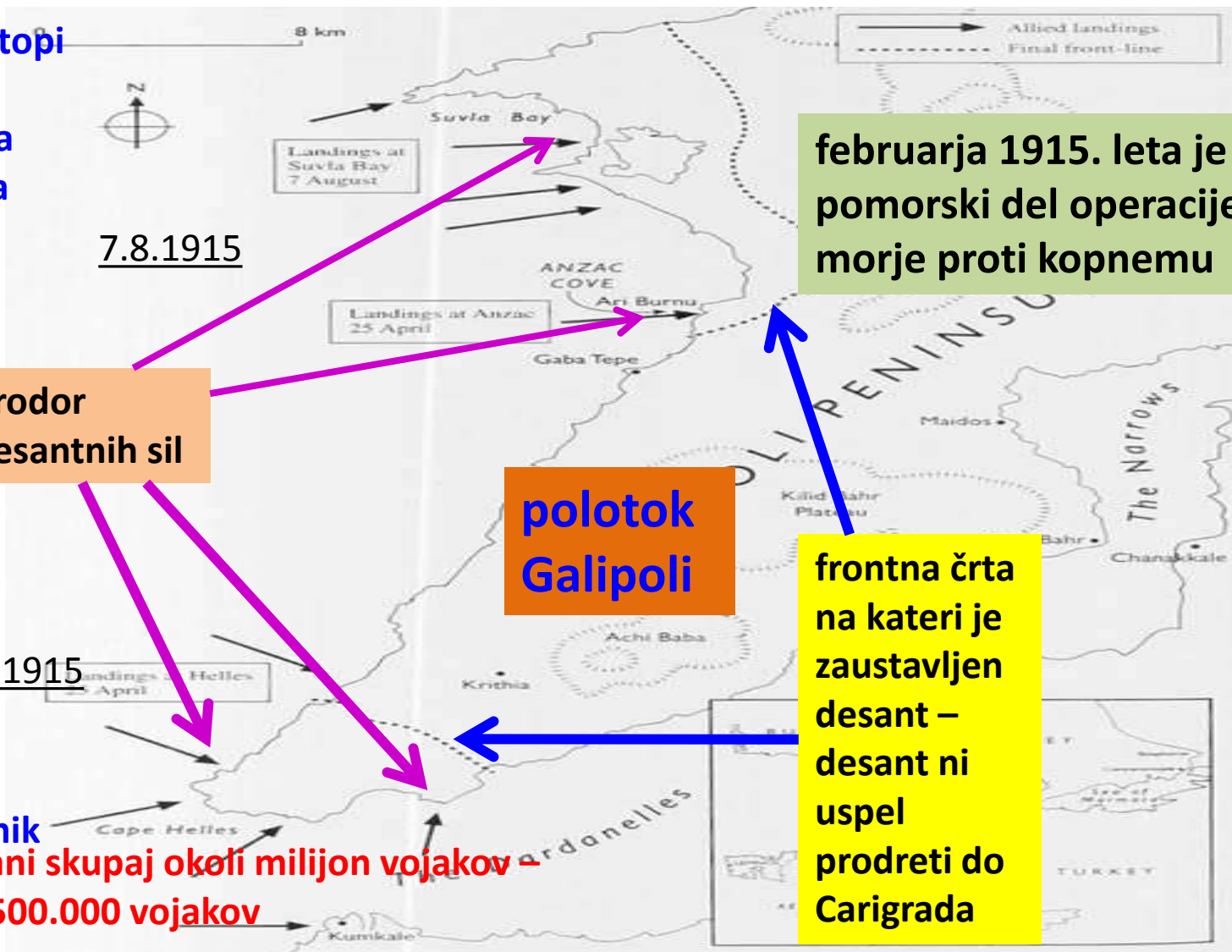
februarja 1915. leta je začel
pomorski del operacije
morje proti kopnemu

frontna črta
na kateri je
zaustavljen
desant –
desant ni
uspel
prodreti do
Carigrada

25.4.1915

januarja
1916 - umik

obe strani skupaj okoli milijon vojakov –
izgube 500.000 vojakov

Poskusi Antante, da z novimi zaveznicami Italijo (maja 1915.) in Romunijo (avgust 1916.) ter Grčijo doseže premoč in izloči Bolgarijo

- Antanta pričakuje, da bo sinhroniziranim eliminiranjem Turčije na južnem krilu vzhodne fronte in z vstopom Italije v vojno odprta pot za vdor v Podonavje kamor naj bi s severa prodrli tudi Rusi s Karpatov
- vstop Bolgarije v vojno in zlom Srbije ter Črne gore
- od vstopa v vojno Grčije in Romunije se pričakuje odpiranje nove fronte na Balkanu (Dobrudža in Transilvanija), kar bi Nemčijo in AO prisililo, da v ta prostor pošlje del sil z Zahodne in Vzhodne fronte, ki bi zato postale oslABLJENE
- septembra 1915. vstopi v vojno Bolgarija – cilj „nova Bolgarija - treh morij“
- oktobra 1915. Grčija mobilizira kot odgovor Bolgariji – prihod antantinega Ekspedicijskega korpusa v Grčijo
- Romunija 1883. sklene tajni sporazum z AO in Nemčijo – ob izbruhu vojne kralj Karol zahteva pridružitvev Centralnim silam, vlada Antanti
- Romunija avgusta 1916. vstopi v vojno, po porazih decembra 1916. leta podpiše premirje
- „Grčija dveh vlad“, vstopi v vojno 1916. in 1917. leta

prevelika pričakovanja in upanja Antante –
„balkanska slepa ulica“

6. Poskusi Nemčije, da 1917. leta z zunanjim strateškim manevrom razširi fronto in odvrne ZDA od vstopa v vojno

- povečana vloga propagande (letaki, zvočniki, agenti, govornice...) in vohunskih mrež
 - vloga tajne službe v transportu Lenina v Rusijo („napad na Rusijo od znotraj“)
 - poskus nemške podpore irskim vstajnikom („napad na VB od znotraj“ – Easter rising 1916)
 - indijsko-nemška zarota
 - poskus nemške diplomacije, da vključi v primeru vstopa ZDA v vojno proti Nemčiji, v vojno Mehiko, ki naj bi z juga napadla ZDA (Zimmermann – obljuba Teksasa, Nove Mehike in Arizone)
 - ekonomski faktor postaja vse pomembnejši – vojna moč je vse bolj odvisna od naravnih virov in industrije ter od dosežkov znanosti in tehnike
 - „neomejena podmorniška vojna“ na pomorskih komunikacijah kot zadnje sredstvo terorja
 - minska vojna
 - maskirane trgovske ladje kot „pomožne križarke – rejderji“
 - obstreljevanje civilnih ciljev s „pariškim topom“
- Antantin „napad v zaledju“:
„Toplički ustanak“ + arabska vstaja

Podmorniška vojna Centralnih sil – „gverila na morju in oceanih“

- **operativno sposobnih podmornic: 351**
- **potopljeno na morju: 178**
- **človeške izgube: 5000 podmorničarjev**
- **operacije v Sredozemlju in na vseh oceanih, s ciljem izolacije Antante od kolonij in ZDA**
- **potopljena tonaža:**
- **1914 – 312672 GRT**
- **1915 – 1307496**
- **1916 – 2327326**
- **1917 – 6235878**
- **1918 – 2666942**
- **vsega 12859 815 GRT**
- **COE = 72246 GRT/1 potopljena podmornica**

„Industrijski manever“ (000 kosov)

	<i>Nemčija</i>	<i>AO</i>	<i>Francija</i>	<i>VB</i>	<i>R</i>	<i>Italija</i>	<i>ZDA</i>	<i>vsega</i>
• puške	8547	3500	2500	3854	3300	2400	3500	27600
• mitraljezi	280	40,5	312,2	239,4	28	101	75	1076
• topovi	64	15,9	23,2	26,4	11,7	6,5	4	151,7
• minometi	12	-	3	2,5	-	-	0,6	18,1
• tanki	0,1		5,3	2,8	-	-	0,6	18,1
• letala	47,3	5,4	52,1	47,8	3,5	12	13,8	181,9
• granate	8,2	4	6,3	8,6	13,5	3,6	3,5	47,7
• v milijardah								

„poljedelski manever“: samo armada Velike Britanije ima 600.000 konjev, 213.000 mul. 47000 kamel in 11000 volov

Obojestransko dvoletno strateško izčrpavanje 1916. in 1917. leta, se nadaljuje v 1918. letu

- bolj prizadene Centralne sile, ker nimajo strateških rezerv (6000000 vojakov) in surovin iz kolonij

- posledice človeških izgub, lakote, bolezni in težkih življenjskih pogojev na upad bojne morale enot in demonstracije, stavke ter proteste civilnega prebivalstva
- 1917. leta februarska in oktobrska revolucija v Rusiji
- reševanje Italije po bitki pri Kobaridu
- prelomnica – vstop ZDA v vojno (prve 4 divizije že koncem 1917. leta v Evropi, mobiliziranih je 4 milijone obveznikov)
- zaporedno in postopno razpadanje koalicije Centralnih sil, nato pa še razpad oboroženih sil posameznih članic koalicije
- kolebanja med zavezniki
- (tajna pogajanja AO o separatnem miru), nemško Vrhovno poveljstvo neha govoriti o zmagi, ki jo zamenja sintagma „Siegfrieden“
- vstaje vojakov in mornarjev
- glavna fronta postane „ekonomska fronta“ v kateri se želi VB zlomiti s podmorniško blokado
- vse do konca 1917. leta nobena stran ni dosegla strateške cilje
- septembra 1918. leta zlom turške fronte v Mezopotamiji in bolgarske vojske na Solunski fronti fronte, , novembra vstaja v nemški floti, 3. novembra AO, nato 7. novembra 1918. leta Nemčija sklenejo premirje, 11. novembra kapitulira Nemčija

Vloga ognja in fortificiranja

- priprava napada na utrjene položaje narekuje povečano vlogo artilerije in inženircev
- reorganizacija KOV s težiščem na pehotnih divizijah
- divizije se med vojno zmanjšajo s 25000 mož na 12000-15000 mož
- ognjena moč naraste na 4-6 ton jekla v minuti
- armada dobi lastno letalstvo za podporo
- telefonske zveze
- avto-transport
- norma: 240 kg izstreljenega jekla za onesposobitev 1 vojaka
- pehotna divizija ima:
 - 2 pbr x 2 polka
 - konj. divizion s 3 eskadroni
 - art. brigada s 3 divizioni x 3 baterije x 4 cevi 75 mm in dh x 3 baterije x 4 cevi 100 mm
 - vsega 48 cevi
 - dodatni minometi – 48 cevi
 - 2- 3 pionirske čete
 - pontonirski park
 - sanitetna četa
 - št. mitraljezov 1914. leta 24, na koncu vojne dobi vsak pehotni bataljon svojo četo; divizija = 110-120 mitraljezov

7. Razmerje sil na koncu vojne (upoštevane so tudi kolonialne enote)

	št. vojakov (v milijonih)			art. orožij		letala		tanki
	po mobilizaciji	na koncu vojne	ubitih	po mob.	na koncu vojne	po mob.	na koncu	
Rusija	5,338	7,0	2,3	6848	10869	263	700	-
VB	1,0	3,9	0,7	1500	7000	30	1758	3000
Francija	3,781	4,43	1,4	3960	6480	156	3321	4000
vsega	10,119	15,33	4,4	12308	24349	449	5779	7000
Nemčija	3,822	7,6	2,0	6329	11200	232	2730	70
AO	2,3	4,43	1,4	3104	65	622	-
vsega	6,122	12,03	3,4	9433	297	3352	70

- število ranjenih je približno 3 x večje od števila ubitih

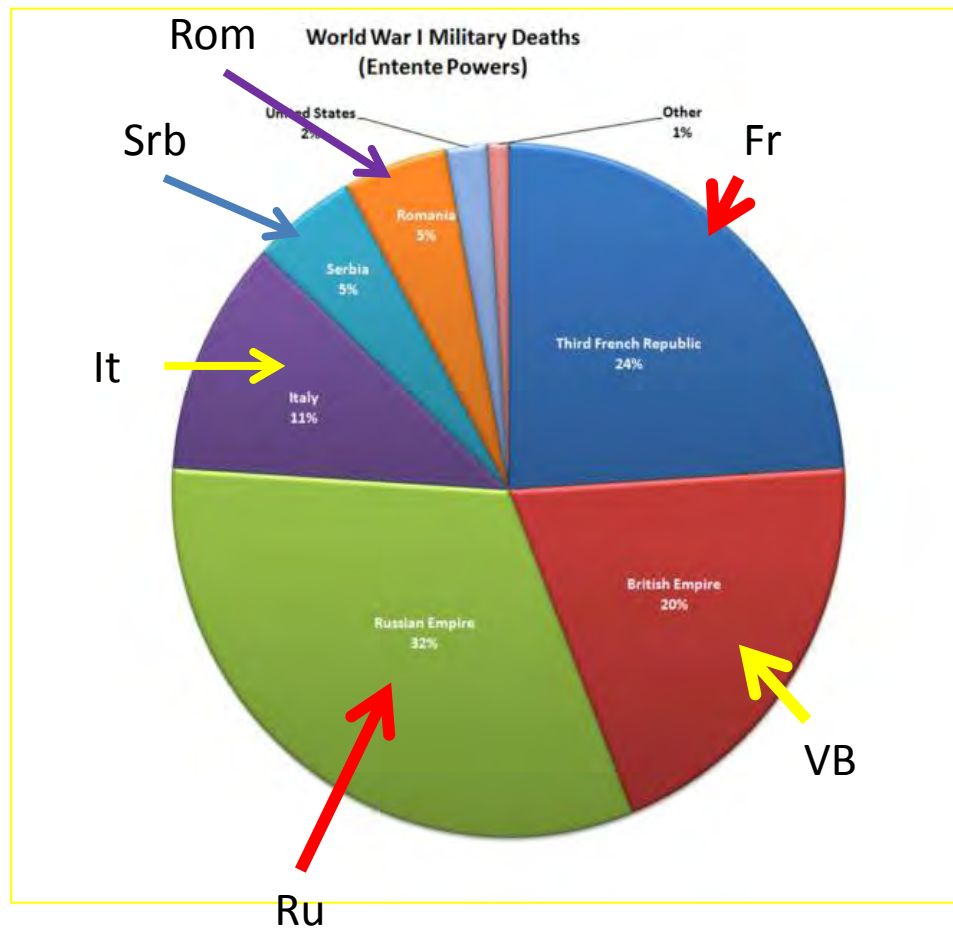
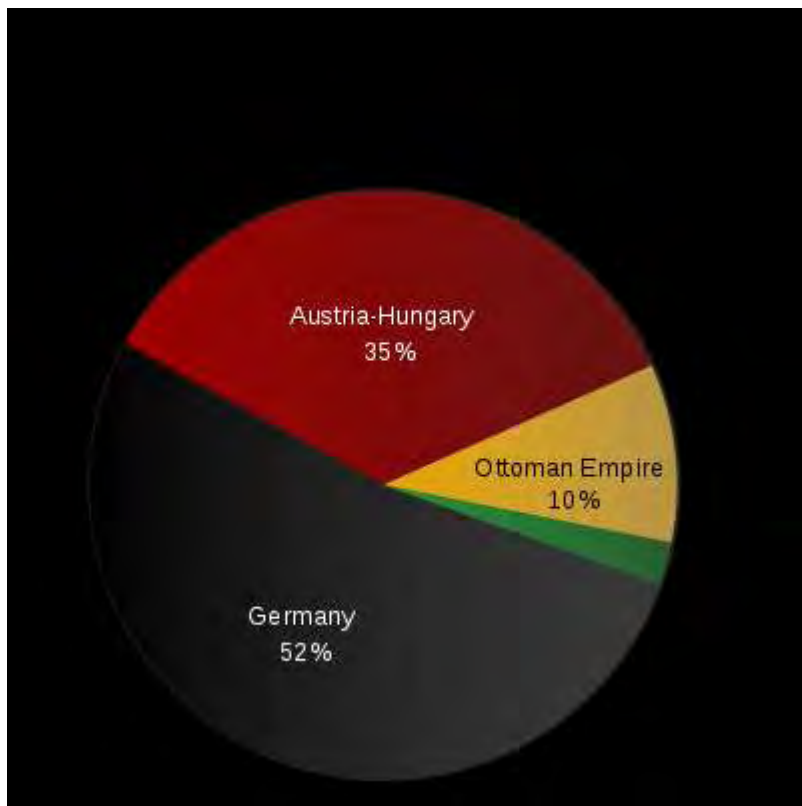
pri Antanti je bilo mobiliziranih 27,5 milijonov obveznikov,
pri Centralnih silah 23 milijonov; relativne izgube Antante
 $4,4/27,5 = 16\%$, Centralnih sil $3,4/23 = 15\%$

Struktura človeških izgub (v milijonih)

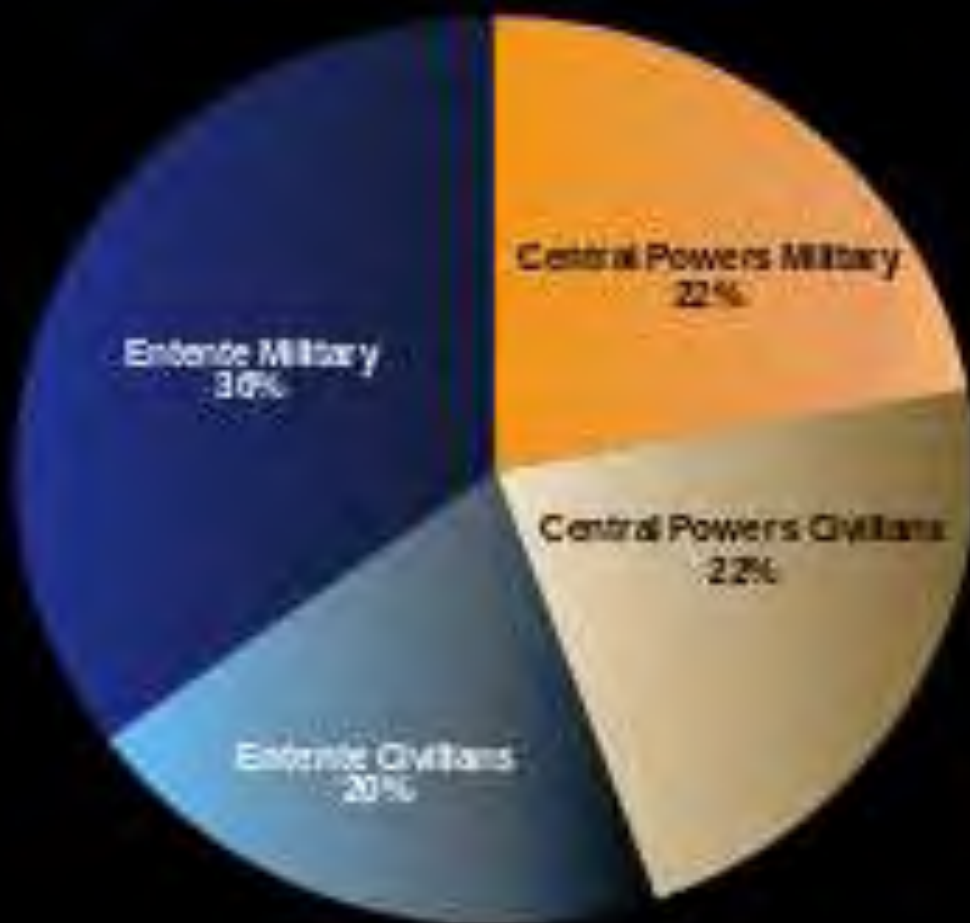
	Antanta	Centralne sile	vsega
bojne izgube			
ubitih	3,506	2,449	6,005
umrli zaradi ran	0,754	0,571	1,325
bojni strupi	0,033	0,006	0,0039
vsega	4,293	3,076	<u>7,369</u>
nebojne izgube			
umrli zaradi bolezni	0,675	0,777	1,452
umrli v ujetništvu	0,386	0,143	0,529
nesrečni primeri	0,059	0,033	0,092
vsega	1,120	0,953	2,073
vsega skupaj	5,413	4,029	<u>9,442 maximum</u>
število ranjencev			<u>18,000</u>
število ujetnikov			<u>7,500</u>

razmerje: umrli izven boja : padli v boju oz. ranjeni oz. ujeti = 1,28 oz. 0,52 oz. 1,25

Vojaške izgube Centralnih sil in Antante

Skupne vojaške in civilne izgube

pri Centralnih silah je večina civilnih žrtev nastala zaradi epidemije lakote
delež civilnih žrtev je bil v primerjavi s sedanjimi vojnami zelo nizek (20-22%)

Ali so bile človeške izgube v I. SV večje kot v predhodnih vojnah ?

- grupacija 100.000 mož v bojnem postroju zavzame površino:
		mož/km ²
antika	1 km ²	100.000
Napoleonove vojne	6,67 km ²	4970
Sever vs Jug	25,75 km ²	3883
I. SV	248 km ²	404
- gostota orožij in žive sile
- v I. SV/km²:
- topov 1,62
- večja
- orožja 18,15
- CSW 16,52
- tankov 0,4
- mož 404

nova bojna tehnika zmanjšuje gostoto ž/s in tehnike na km²
 hitrost napredovanja v I. SV : Marna 1914 – 20 km/dan; Soma 1918 – 7 km/dan;
 ne razlikuje se bistveno od napoleonovih norm: Marengo 1800 – 11 km/dan; Ulm 1805 – 22 km/dan, Smolensk, Moskva 1812 – 12-14 km/dan

Relativne dnevne skupne izgube žive sile (povratne in nepovratne) v frontalnih bojih v I. SV

- enota (14000-18000 mož)
%/dan
- nemška 1915
- (9 bojev) 5,7
- britanska
- (9 bojev) 8,5
- ameriška 4,0
- Sever vs Jug 11,5 – 15%
- Napoleonove vojne 20%
poraženec, 15% zmagovalec
- v razmerah uporabe novih orožij, novih ovir in fortifikacije so na podlagi analize 122 bojev napadalci bili uspešni v 58% primerov, v 33% pa branilci; vendar so napadalci morali biti številčnejši:
 - v 42% razmerje (1-2) vs 1
 - v 18% razmerje (2-3) vs 1
 - v 18% razmerje več kot 3 vs 1
 - relativne izgube napadalca so bile manjše v 59% primerov, v 13% enake, v 28% večje
- napadalec je dosegel presenečenje samo v 30 % primerov

8. Implikacije na razvoj obrambnih sistemov in oboroženih sil po prvi svetovni vojni

- prva defenzivna t.i. francoska doktrinarna smer kordonske obrambe:
- paradigma uspešne obrambe Verduna in drugih utrjenih objektov vodi do izgradnje stalne fortifikacije oz. utrjenih obrambnih linij (Maginot, Mannerheim, Val alpino, Siegfried, Metaksas, Rupnik, Stalin, ipd)
- druga ofenzivna doktrinarna smer:
- paradigma rehabilitacije manevra in preboja obrambe s hitrimi oklepnimi enotami, jurišnimi letali, padalskimi desanti
- doktrina Blitzkriega in „glubokaya operacija“ (Tuhačevski)
- napad od znotraj z vrinjenimi enotami, V. kolono in saboterji

**Erich Ludendorff –
„totalna vojna“**

9. Epilog – „Generali, ki se vedno pripravljajo za prejsnjo vojno“ in njihove napake?

Kontroverzni generali in njihova „odgovornost (za napake)“

- **britanski general „Butcher“ Haige (1861-1928)**

konjeniški general, poveljnik BEF zaradi „napoleonovskih“ napadov na utrjene položaje ogromne izgube na Somi (1916) in Passchendaleu (1917)

- nemški general „specialist - taktik“ Erich Ludendorff – zmagovalec pri Tannenbergu (1914)

aksiom: „V vojni morajo odločitve Vlade biti utemeljene na odločitvah vrhovnega poveljstva“ v zadnjih mesecih vojne je „pregorel“ - delal je 19-23 ur/dan odločitve niso več ustrezale realnosti – peticije oficirjev GŠ pri cesarju

„Civilisti (socialisti) so 1918. leta zabili nož v hrbet nemški armadi“

Ruski generali

- general Suhomlinov, obrambni minister

1909-1915

reakcionar – nasprotnik modernizacije, spletkar

NGŠ 1908, za tem OM – reforme po rusko-japonski vojni z oporo na uvoz orožja – Rusija zato vstopi v vojno nepripravljena – zaprt zaradi zlorab in korupcije 1916

zaradi nemškega priimka – žrtev medijev

- general Rennenkampf – poveljnik 1. armade, ki je 1914. leta prodirala v vzh. Prusijo (Koenigsberg)

zaradi osebnih nasprotij z generalom Samsonovom (samomor 30.8.), ni sodeloval s njegovo 2. armado; odgovoren za njeno uničenje (150.000 mož) pri Tannenbergu, odstopil 1915. leta

generali AO in Francije

- general AO Oskar Potiorek (1853-1933), guverner BiH – poveljnik AS Balkan v operacijah proti Srbiji 1914. leta

zaradi porazov
na Ceru in
Kolubari v
1914. letu
zamenjan

- francoski general Joseph Joffre (1852-1931)

odgovoren tudi z
visoke izgube pri
Verdunu in je zato
zamenjan 1916.
leta

tvorec načrta začetnih
vojnih operacij XVII, ki
ni upošteval možnosti
nemškega prodora
skozi Belgijo (1914) –
verjel je, da si Nemci
ne bi s tem upali
izzvati VB, da vstopi v
vojno – vse sile je
osredotočil za
osvoboditev Alzacije
in Lorene – pozneje je
uspešno vodil bitko na
Marni, s neuspešno na
Somi

Italijanski in turški generali

- italijanski general Luigi Cadorna
- tiran, netoleranten do podrejenih, apologet ofenzive za vsako ceno

sojenje za Kobarid

nerealistične ocene prodora v Podonavje, duši in ustrahuje podrejene – zamenjava 216 generalov, 255 polkovnikov in 355 majorjev – vsak 17. kaznovan vojak, 750 ustreljenih – zamenjan je po Kobaridu 1917.

- turški general Jemal Paša – odgovoren za genocid nad Armenci

v času, ko je bil guverner Sirije je izpeljana deportacija Armencev iz Vzhodnega vilajeta v Sirijo in Mezopotamijo

Feldmaršal Aleksander Krobatin (Hrovatin)

- Rojen 12. 10. 1849 v Olmützu (Olomoucu) na Moravskem,
- umrl 27. 12. 1933 – pokopan na Dunaju. Oče rodom iz Tržiča, major, nosilec Leopoldovega velike križa. Dva sinova: Aleksander in Friderik. Aleksander končal artiljerijsko akademijo v Mährisch-Weißkirchenu kot poročnik in postal poveljnik artiljerijskega bataljona. V letih 1871 do 1876 je končal še študij na Dunajski tehnični univerzi in kot polkovnik postal 1895 poveljnik korpusnega artiljerijskega polka.
- Napredovanja: generalmajor 1. 11. 1900, feldmaršalporočnik 1. 5. 1905, feldcojgsmojster 1. 11. 1910, generalpolkovnik 26. 2. 1916 in feldmaršal 5. 11. 1917;
- Poveljniške dolžnosti: vojni minister od decembra 1912 do aprila 1917, poveljnik 10. armade od aprila 1917 do oktobra 1918, poveljnik armadne skupine Tirol od oktobra do novembra 1918.
- Odlikovanja (avstrijska poimenovanja): StO-GK, MVK 1.(KDS), LO-GK(KD), GMVM(KD), EKO-R2, VSt-RK(KD), MVK 3., D2, MJM98, MJK08;
- Častni naslovi: tajni carski svetnik, vojni minister, dolgoletni član avstrijske gospodarske zbornice (hiše lordov), častni doktor tehničnih znanosti Dunajskega tehničnega inštituta, častni predsednik Vojne fundacije cesarja Karla, častni član dunajskega združenja „Viribus Unitis“.
- Upokojen 1. 12. 1918;